

SEVİYE BELİRLEME SINAVINDA (SBS) TÜRKÇE ALANINDA SORULAN SORULARIN KAPSAM GEÇERLİLİĞİ AÇISINDAN İNCELENMESİ*

İbrahim GÜLTEKİN**

Serdar ARHAN***

Özet

Cumhuriyet'in kuruluşundan günümüze değin eğitim kademeleri arasında farklı geçiş yolları uygulanmıştır. İlköğretimden ortaöğretime geçiş sınavlarının birçok değışkene göre farklılık gösterdiği ve MEB'in ilköğretimden ortaöğretime geçişte yeni model arayışlarına gittiği bilinen bir gerçektir.

Bu araştırma, ilköğretim öğrencilerinin ortaöğretime geçişte belirleyici rol oynayan Seviye Belirleme Sınavlarında (SBS) ve birincisi 2013 Kasım ayında gerçekleştirilen Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) sınavında Türkçe dersine yönelik hazırlanan soruları, kapsam geçerliliğine göre incelenmek amacıyla yapılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizinin kullanıldığı araştırmada, 2008-2013 yıllarındaki SBS'de sorulan Türkçe soruları ile 2013 yılındaki TEOG sınavındaki Türkçe soruları veri kaynağı olarak kullanılmıştır. Veri toplama aracı ise araştırmacılar tarafından geliştirilen kontrol listeleridir. Veriler, dört alan uzmanı tarafından Türkçe Dersi (6-8.Sınıflar) Öğretim Programı'ndaki öğrenme alanları ile öğrenme alanlarında yer alan kazanımların sayısı ve bu kazanımların sınavlarda temsil oranları dikkate alınarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe alanı sorularının yıllara göre öğretim programıyla kapsam geçerliliğini kısmen sağladığı; soruların ağırlıklı olarak okuma öğrenme alanından sorulduğu, bazı öğrenme alanlarından (dinleme, konuşma,) hiç soru sorulmadığı, yazma öğrenme alanının yazım ve noktalama bölümünden soru sorulduğu, dil bilgisi kazanımlarının çoktan seçmeli test tekniğine uygun olmasına rağmen her sınavda bu alandan bir veya iki soruyla yetinildiği belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Seviye Belirleme Sınavı, TEOG, Türkçe, kapsam, öğretim programı, kazanım

Giriş

Eğitim sistemi, ülkenin ekonomisi, siyaset vizyonu, sosyokültürel yapısı ve nüfus yoğunluğu kaynaklı zenginlik/imkân ve sınırlılıklarından ayrı düşünülemez.

* T.C. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı ile Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi iş birliğiyle düzenlenen Cumhuriyet'in Kuruluşundan Günümüze Eğitimde Kademeler Arası Geçiş ve Yeni Modeller Uluslararası Kongresi (16-18 Ocak 2014, Antalya)'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur

** Yrd. Doç. Dr.; Kırıkkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Kırıkkale

*** Eğitim Uzmanı, Millî Eğitim Bakanlığı, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, Ankara

Bu sınırlılık ve imkânlar eğitim sistemini doğrudan ya da dolaylı olarak olumlu - olumsuz etkileme gücüne sahiptir. Eğitimin kalitesinin yükseltilmesi ve ülke vatandaşlarının her birinin yüksek düzeyde akademik eğitim sürecini tamamlamaları, devletin temel ve hayati önemi haiz görevleri arasında yer alır. Esas itibarıyla geleceğin inşasının eğitimli bireylerin elinde şekilleneceği gerçeği, devletin eğitim politikalarına proaktif ve vizyoner bakmasını gerekli kılar. Bu gereklilik, geçmişten günümüze eğitim sisteminde yeni arayışları ve modelleri de beraberinde getirmiştir.

Türk Millî Eğitim Sistemi, okul öncesinden yükseköğretime kadar birbirini takip eden, birbirinden etkilenen ve birbirini etkileyen kademelerden oluşmaktadır. 1973 yılında çıkarılan 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 18. maddesine göre örgün eğitim ve yaygın eğitim olmak üzere iki ana bölümden oluşan Türk Eğitim Sistemi içinde örgün eğitim kapsamında okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kademeleri yer almaktadır." (MEB, 2012). Şüphesiz bu kademeler arasında doğrudan bir bağlantı vardır ve her kademe kendisinden sonra gelen eğitim kademesine hazırlık niteliğindedir (Kasapçopur, Çakır, Norşenli ve Halay, 2010:1; Yiğittir ve Çalışkan, 2013: 145). Mevcut eğitim sistemi içinde kademeler arası geçiş merkezî sınav sistemi ile gerçekleştirilmektedir.

"Cumhuriyetin ilk yıllarından beri var olan ilkokul ve ortaokullar, 1997 yılında 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nda yapılan değişikliklerle birleştirilerek 8 yıllık zorunlu "İlköğretim Okulları"na dönüştürülmüştür. 30.03.2012 tarih ve 6287 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile de zorunlu eğitim süresi 8 yıldan 12 yıla çıkarılmıştır. Bu Kanun'a göre zorunlu eğitim, 4 yıl süreli ilkokul, 4 yıl süreli ortaokul ve 4 yıl süreli lise eğitimini kapsamaktadır. 1997 yılına kadar ilkokuldan sonra sınavla geçilen ortaokullara geçiş, ilkokul sonunda uygulanan merkezî seçme ve yerleştirme sınavı sonuçlarına göre yapılmakta idi. 1997 yılındaki düzenlemelerle seçme ve yerleştirme sınavı ortaöğretim okullarına geçiş için yapılmaya başlanmıştır. Bu yıldan sonra ilköğretim okullarından ortaöğretime geçiş, Ortaöğretim Kurumları Sınavı (OKS) adı altında her yıl Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan ve 8. sınıf öğrencilerinin katıldığı liselere giriş sınavı sonuçlarına göre yapılmıştır. 2008 yılında OKS kaldırılmış ve Ortaöğretim Kurumlarına Geçiş Sistemi (OGES) kapsamında Seviye Belirleme Sınavları (SBS) uygulanmaya başlamıştır. OGES kapsamında ortaöğretime yerleşme puanı; SBS puanları ve okul başarı puanlarının ağırlıklı bileşkesinden oluşmaktadır. SBS 6, 7 ve 8. sınıf sonunda, o yılın öğretim programlarında yer alan kazanımlarla sınırlı olmak üzere, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından merkezî olarak uygulanmıştır. Kasım 2007 tarihli ve 2602 sayılı Tebliğler Dergisi'nde Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretime Geçiş Yönergesi yayınlanmış ve bu Yönerge'de zaman zaman bazı değişiklikler yapılmıştır. Yönerge'de "Sınav soruları, sınıflara göre farklı sayıda olabilir. Sorular, haftalık ders çizelgesinde yer alan ve yönetmelikte belirtilen derslerden, o yılın öğretim programı esas alınarak hazırlanır." ibaresi yer almıştır. SBS, 2010 yılından itibaren kademeli olarak kaldırılmış olup 2012 yılı ve sonrasında sadece 8. sınıf öğrencilerine uygulanmaya başlanmıştır." (MEB 2012: 1-2). 8. sınıflara uygulanmaya devam edilen SBS ise son olarak 2013 Haziran'ında yapılmış, bu tarihten itibaren yerini kısa adı TEOG olan Temel

Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınavı'na bırakmıştır. Bu sınavın birincisi 28-29 Kasım 2013 tarihlerinde yapılmıştır. Yılda bir kez ve bir oturumda yapılan SBS'den birçok yönden farklılık gösteren Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınavı (TEOG), aynı zamanda sınav sisteminde birçok yenilikleri de beraberinde getirmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı, Ortaöğretime Geçiş Sistemi'ndeki bu yeni uygulamayı, "Öğrenci, öğretmen ve okul ilişkisini güçlendirmek, başarı değerlendirmesini sürece yaymak, eğitim sürecinde öğretmenlerin ve okulun rolünü daha etkin kılmak, ülke çapında müfredatların eş zamanlı uygulanmasını sağlamak, öğretmenin meslekî performansını artırmak, öğrencilerin okula devamsızlığını en aza indirmek, okul dışı eğitim kurumlarına yönelik ihtiyacı azaltmak, telafi imkânı sağlayarak tek sınavdan kaynaklanan olumsuzlukları azaltmak, sınav kaygısını sürece yayararak azaltmak, öğrenci kazanımlarını objektif bir şekilde izlemek ve değerlendirmek, orta ve uzun vadede ders dışı sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif etkinlikleri değerlendirmek amaçlı olduğunu ifade eder.(MEB, 2013).

Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınavı kapsamında Türkçe, matematik, fen ve teknoloji, din kültürü ve ahlak bilgisi, T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ve yabancı dil dersleri belirlenmiştir. Ortaöğretime Geçiş Sistemi'nde yapılan yenilikler ise şu şekilde belirtilir: "Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş'teki yeni uygulamalar, öğrencilerin okullarında girmekte oldukları yazılılardan bir tanesinin daha denetimli bir şekilde ortak yapılmasından ibarettir. Öğrenci başarısının anlık performansa dayalı olarak değil geniş bir zaman dilimine yayılarak belirlenmesini sağlayan bu uygulama, telafi imkânının sağlanması, ortak sınavların iki okul gününde yapılması, ortak sınavların, sınav gününe kadar işlenen konuları kapsayacak olması, ortak sınavların süresinin bir yazılı süresi kadar olması, yanlış cevapların doğru cevapları etkilememesi, ortak sınavların ilerleyen zamanlarda açık uçlu soruları da içerecek olması, her öğrencinin sınavlara kendi okullarında girebilmesi gibi yenilikleri içermektedir."(MEB, 2013).Yeni sınav sisteminin amaçları ve getirdiği yeniliklerin gerçekleştirme seviyesini şüphesiz süreç ve uygulamalar belirleyecektir. Yeni sınav sistemindeki "ortak sınavların ilerleyen zamanlarda açık uçlu soruları da içerecek olması" özellikle bizim bu çalışmamızı doğrudan ilgilendiren bir öneme sahiptir.

Adı SBS ya da TEOG olsun bütün sınavlar, eğitimde kullanılan diğer ölçme araçları gibi öğrencinin öğretim programlarındaki kazanımları, kazanıp kazanmadığını ya da ne ölçüde kazandığını ölçer. Yapılan ölçümün isabetliliği, ölçme araç veya yönteminin niteliklerine bağlıdır. Bu özellikler ölçme aracının güvenilirliği, geçerliliği ve kullanılabilirliği (Özçelik, 1997:112; Tekin, 2004: 41; Yılmaz, 2004: 44; Doğan ve Sevindik, 2011: 311; Yiğittir ve Çalışkan, 2013: 145).

"Bilindiği gibi hazırlanan ölçme araçlarında olması gereken en önemli özellik aracın geçerliliğidir. Geçerliliği sağlamanın en temel koşullarından biri de aracın kapsam geçerliliğini sağlamış olmasıdır." (Yiğittir ve Çalışkan 2013: 145). Kapsam geçerliliği diğer geçerlik türlerine göre (yordama geçerliliği, yapı geçerliliği, görünüş geçerliliği gibi) daha önemli bir geçerlik türüdür (Demircioğlu, 2007:54).

"Kapsam (içerik) geçerliliği, ölçme aracını oluşturan maddelerin (soruların) ölçülmek istenen kazanımlar evrenini ölçmede ne derece örneklediğini ifade etmek-

tedir (Fraenkel ve Wallen, 2006:153; Büyüköztürk vd., 2008:106; akt. Yiğittir ve Çalışkan, 2013: 145). Kapsam geçerliği ölçme aracıyla sorulan soruların öğretilen konulardan, önemine ve ağırlığına göre yeter sayıda soru sorulması ile sağlanabilir. Diğer bir ifade ile öğretim kazanımlarının tümünün ölçme aracıyla oranlı bir biçimde temsil edilmesidir (Yılmaz, 2004:50-51). Bir ölçme aracı, ölçülmesi hedeflenen kazanımlardan bazılarını ölçmüyorsa veya ölçülmek istenen kazanımların yanında başka kazanımları da ölçüyorsa ya da bir kazanıma ağırlığından daha fazla önem veriliyorsa bu aracın kapsam geçerliği düşüktür, denilebilir. Kapsam geçerliği çalışmasında öncelikle ölçme aracının kapsamı beklenen kazanımlarının saptanmış olması, yani belirtke tablosunun hazırlanmış olması gerekir. Kapsam geçerliği yönünden önemli olan, ölçme aracıyla bulunan soruların, ölçtüğü kazanımlar yönünden belirtke tablosuna uygun olup olmadığıdır (Baykul, 2000:203). Herhangi bir dersteki başarı ölçülmek istendiğinde, o dersin konularının ve öğrenciye kazandırmak istediği kazanımların tümü dikkate alınmalıdır. Bu kazanımların tümü, ölçülecek olan evreni temsil etmektedir. Bir dersteki başarıyı ölçmek için düzenlenen ölçme aracının, o dersin kazanımlarını ve içeriğini yeterince kapsayıp kapsamadığı önemli bir sorundur. Bir testin kapsam geçerliğini sağlamak çok zor ve zahmetli bir süreç olmakla birlikte (Demircioğlu, 2007:54) kapsam geçerliğini sağlamak, ölçülmek istenileni ölçecek nitelikte sorular sorularak ve ders konularının ve kazanımlarının ağırlığına göre ölçme aracıyla sorulara yer vererek mümkün olabilir (Tekin, 2004:47-48).” (Tekin, 2004:44). (akt. Yiğittir ve Çalışkan, 2013: 145).

SBS ya da TEOG’un, ortaöğretime geçişteki belirleyiciliği yanında öğrencilerin öğretim programlarındaki kazanımları ne ölçüde kazandıklarını da ölçtüğü ya da ölçmeyi amaçladığı bilinmektedir. Burada “ölçtüğü ya da ölçmeyi” kelimeleri özellikle kullanıldı çünkü yukarıda da ifade edildiği üzere SBS sınavı artık yürürlükten kaldırılmış ve yerine TEOG getirilmiştir. SBS’nin ya da TEOG’un öğretim programlarına göre kapsam geçerliliğinin sağlanabilmesi için Türkçe sorularının Türkçe Dersi Öğretim Programı (6,7,8.Sınıflar)’ndaki kazanımların sayısına uygun şekilde dağılması gerekmektedir. Yapılan bu çalışma da SBS ve TEOG’daki Türkçe alanı ile ilgili sorulan soruların, Öğretim Programı’ndaki kazanımların sayısal oranına göre kapsam geçerliliğini incelemeyi amaçlamaktadır. Öğretimi Programı’nda belirtilen öğrenme alanlarının (dil becerilerinin) yapılan sınavlara ne ölçüde yansıtıldığı/yansıtıldığı tespit edilip konu hakkında değerlendirmeler yapılmıştır.

Çalışmanın ana gövdesini yıllara ve sınıflara göre SBS soruları oluştursa da mevcut sisteme yeni dâhil edilen TEOG (Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınavı) sorularının kapsam geçerliliği de dikkatlere sunulmuştur.

Yöntem

Yapılan araştırma nitel bir çalışma olup genel tarama modelindedir. Veriler, nitel araştırma tekniklerinden doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Doküman incelemesi, önceden var olan materyallerin kullanılmasıdır. Doküman incelemesinde araştırmacı, önceden var olan materyalleri kullanarak içerik ya da resmin en geniş açıdan analiz ve değerlendirmesini yapar (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 187). Çalışma,

ilköğretim 6, 7 ve 8. sınıflar Seviye Belirleme Sınavlarında ve 2013'te ilki yapılan Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınavı'nda sorulan soruların Öğretim Programı'nda yer alan kazanımları yansıtırma oranlarını belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla SBS ve TEOG'da sorulan sorular çalışmada veri kaynağı olarak kullanılmıştır. 2008 ve 2013 yılları arasında SBS'de Türkçe alanında sorulan; 6. sınıflarda 57 soru, 7. sınıflarda 84 soru ve 8. sınıflarda 115 soru ile Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınavı'nda yer alan 20 soru tarafımızdan incelenmiştir.

Veri Toplama Aracı ve Veri Çözümlemesi

Çalışmada, sınavlarda sorulan Türkçe sorularının kapsam geçerliliğini belirlemek için veri toplama aracı olarak "kontrol listesi" (belirtke tablosu) hazırlanmıştır. Kontrol listesinin hazırlanmasında Öğretim Programı'nda yer alan kazanım tabloları kullanılmıştır. 6, 7 ve 8. sınıflar için kazanımlar ayrı ayrı yazılmış ve sınavda soru sorulan kazanımların ilgili sütundaki bölümü işaretlenmiş, sorusu olmayan kazanımların sütunu boş bırakılmıştır.

Belirtke tablosu hazırlanırken okuma, dil bilgisi ve yazma becerisinden yazım ve noktalama bölümlerinin kazanım tabloları kullanılmıştır. SBS sınavlarında ve Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınavı'nda yazma (yazım ve noktalama hariç), dinleme ve konuşma becerileri ile ilgili sorular olmadığından bu becerilere yönelik belirtke tabloları hazırlanmamıştır. Ayrıca tutum ve değer becerisi kazandırmaya yönelik kazanımlara belirtke tablosunda yer verilmemiştir. Üzerinde çalışılan alanlara yönelik kazanımlar ve belirtke tablosunda gösterilen çoktan seçmeli sorularla ölçülebilecek kazanımlarla ilgili bilgiler aşağıda gösterilmiştir.

6. Sınıflar:

I. Genel Kazanım Sayısı

Okuma Alanı (Okuma alanı ve yazma alanına ait yazım ve noktalama ile ilgili kazanımlar 6, 7 ve 8. sınıflar için ortaktır. Dil bilgisi kazanımları sınıflara göre değişiklik göstermektedir.)

1. Okuma kurallarını uygulama: 5 kazanım
2. Okuduğu metni anlama ve çözümleme: 31 kazanım
3. Okuduğu metni değerlendirme: 2 kazanım
4. Söz varlığını zenginleştirme: 4 kazanım
5. Okuma alışkanlığı kazanma: 9 kazanım

Dil Bilgisi

1.Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama: 7 kazanım

2.Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama: 9 kazanım

Yazma-Yazım ve Noktalama

6. Yazım ve noktalama kurallarını uygulama: 2 kazanım

Genel kazanım sayısı toplamı: 69

II. Çoktan Seçmeli Sorularla Ölçülebilecek Kazanım Sayısı

Okuma Alanı

1. Okuduğu metni anlama ve çözümleme: 25 kazanım
2. Okuduğu metni değerlendirme: 1 kazanım
3. Söz varlığını zenginleştirme: 2 kazanım

Okuma alanı toplam kazanım: 28 kazanım

Dil Bilgisi

1. Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama: 6 kazanım
2. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama: 8 kazanım

Yazma-Yazım ve Noktalama

6. Yazım ve noktalama kurallarını uygulama: 2 kazanım

Çoktan seçmeli sorularla ölçülebilecek toplam kazanım sayısı: 44

7. Sınıflar

I. Genel Kazanım Sayısı

Okuma Alanı (Bu bölüm bütün sınıflarda aynıdır.)

Dil Bilgisi

1. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama: 8
2. Fiillerin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama: 2
3. Fiil kiplerinde zaman ve anlam kaymasıyla ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama: 3
4. Ek fiille ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama: 4
5. Zaman ve kip çekimlerindeki birleşik yapıların özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama: 3

Yazma-Yazım ve Noktalama

6. Yazım ve noktalama kurallarını uygulama: 2 kazanım

Genel kazanım sayısı toplamı: 73

II. Çoktan Seçmeli Sorularla Ölçülebilecek Kazanım Sayısı

Okuma Alanı (Bu bölüm bütün sınıflarda aynıdır.)

Dil Bilgisi

1. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama: 7
2. Fiillerin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama: 1
3. Fiil kiplerinde zaman ve anlam kaymasıyla ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama: 2
4. Ek fiille ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama: 3
5. Zaman ve kip çekimlerindeki birleşik yapıların özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama: 2

Yazma-Yazım ve Noktalama

6. Yazım ve noktalama kurallarını uygulama: 2 kazanım

Çoktan seçmeli sorularla ölçülebilecek toplam kazanım sayısı: 45

8. Sınıflar:

I. Genel Kazanım Sayısı

Okuma Alanı (Bu bölüm bütün sınıflarda aynıdır.)

1.Okuma kurallarını uygulama: 5 kazanım

2. Okuduğu metni anlama ve çözümleme: 31 kazanım

3. Okuduğu metni değerlendirme: 2 kazanım

4. Söz varlığını zenginleştirme: 4 kazanım

5. Okuma alışkanlığı kazanma: 9 kazanım

Dil Bilgisi

1. Fiilimsiler ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama: 4 kazanım

2. Cümleyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama: 11 kazanım

3. Anlatım bozukluklarını belirleme ve düzeltme: 2 kazanım

Yazma- Yazım ve Noktalama

6. Yazım ve noktalama kurallarını uygulama: 2 kazanım

Genel kazanım sayısı toplamı: 69

II. Çoktan Seçmeli Sorularla Ölçülebilecek Kazanım Sayısı

Okuma Alanı (Bu bölüm bütün sınıflarda aynıdır.)

Dil Bilgisi:

1. Fiilimsiler ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama: 3 kazanım

2. Cümleyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama: 10 kazanım

3. Anlatım bozukluklarını belirleme ve düzeltme: 2 kazanım

Yazma- Yazım ve Noktalama

6. Yazım ve noktalama kurallarını uygulama: 2 kazanım

Çoktan seçmeli sorularla ölçülebilecek kazanım sayısı toplamı: 45

Bu çalışma iki alan uzmanı tarafından gerçekleştirilmiştir. Ayrıca çoktan seçmeli sorularla ölçülebilecek kazanımların tespitinde iki ölçme ve değerlendirme uzmanının görüşlerinden yararlanılmıştır. Araştırmacı çeşitlemesi araştırmanın geçerlilik ve güvenilirliğini artıran temel faktörlerdendir. Belirtke tablosu hazırlandıktan sonra çalışmanın ikinci aşamasında araştırmacılar, sınavlarda çıkan soruların, kazanımları temsil etme durumlarını ayrı ayrı olmak üzere tespit etmişlerdir. Daha sonra bu tespitler karşılaştırılmış, ortak ve ortak olmayan tespitler belirlenmiştir. Fikir birliği sağlanmamış sorular, kazanımlara göre yeniden incelenmiş ve tartışılarak ortak sonuçlara ulaşılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde 2008, 2009, 2010, 2011, 2012 ve 2013 yıllarında ilköğretim 6, 7 ve 8. sınıflar için uygulanan Seviye Belirleme Sınavları ve Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınavı'nda Türkçe dersine yönelik sorulan soruların kazanımları temsil etme oranları analiz edilerek bulgulara yer verilmiştir.

Her sınıf düzeyi için dört ayrı tablo oluşturulmuş ve bu tablolardaki veriler ayrı ayrı incelenmiştir. Tablo başlıkları şunlardır:

1. Okuma, Dil Bilgisi, Yazım ve Noktalama kazanımlarının Yıllara Göre Sayısal Dağılımı ve Yüzdeler Oranları
2. Okuma Alanında Soru Sorulan ve Soru Sorulmayan Kazanımların Yüzdeler Oranları
3. Dil Bilgisi Alanında Soru Sorulan ve Soru Sorulmayan Kazanımların Yüzdeler Oranları
4. Okuma, Dil Bilgisi, Yazım ve Noktalama Alanlarında Yıllara Göre Kazanımların Temsil Sayısı

1.Tablo: Okuma, Dil Bilgisi, Yazım ve Noktalama Kazanımlarının Yıllara Göre Sayısal Dağılımı ve Yüzdeler Oranları (6. Sınıf)

Öğrenme Alanı	2008 SBS		2009 SBS		2010 SBS	
	f	%	f	%	f	%
Okuma	16	%84.3	15	%79	15	%79
Dil Bilgisi	2	%10.5	3	%15.8	2	%10.5
Yazım ve Noktalama	1	%5.2	1	%5.2	2	%10.5
Toplam soru	19	%100	19	%100	19	%100

1. Tablo'daki 6. sınıf SBS Türkçe dersi sorularının öğrenme alanlarına (dil becerilerine) yansıtılma durumları incelendiğinde, "okuma" öğrenme alanının (dil becerisinin) tüm yıllarda en fazla soru sorulan (2008 SBS'de %84.3; 2009 SBS' de %79 ve 2010 SBS' de %79) öğrenme alanı (dil becerisi) olduğu belirlenmiştir. Bu öğrenme alanı, Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı'ndaki %30'luk oranı ile tüm öğrenme alanları (dil becerileri) arasında birinci sırada yer almaktadır. Programdaki %15'lik oranı ile üçüncü sırada yer alan "dil bilgisi" ile ilgili 2008 SBS'de %10.5, 2009 SBS'de %15.8 ve 2010 SBS'de ise %10.5 oranında sorulara yer verilmiştir. Program'daki %20'lik oranı ile ikinci sırada yer alan "yazma" öğrenme alanı (yazım ve noktalama) ile ilgili 2008 SBS'de %5.2, 2009 SBS'de %5.2, 2009 SBS'de ise %10.5 oranında sorulara yer verilmiştir. 2008, 2009 ve 2010 SBS'lerde okuma öğrenme alanından, dil bilgisinden ve yazma öğrenme alanından sorulan soruların yıllara göre dengeli olarak dağılımına dikkat edilmiştir.

2. Tablo: Okuma Alanında Soru Sorulan ve Soru Sorulmayan Kazanımların Yüzdeler Oranları (6. Sınıf)

Kazanımlar	2008	2009	2010
Soru sorulan kazanım sayısı	16	15	15
%	%57.1	%53.5	%53.5
Soru sorulmayan kazanım sayısı	12	13	13
%	%42.9	%46.5	%46.5
Toplam kazanım*:	28	28	28

2. Tablo'da; 2008, 2009 ve 2010 6. sınıf SBS'lerde okuma öğrenme alanından soru sorulan kazanım sayısı ve oranları ile soru sorulmayan kazanım sayısı ve oranları gösterilmiştir. Buna göre 2008 SBS'de soru sorulan kazanım sayısı oranının %51.7, soru sorulmayan kazanım sayısı oranının %42.9; 2009 SBS'de okuma öğrenme alanından soru sorulan kazanım sayısı oranının %53.5, soru sorulmayan kazanım sayısı oranının %46.5 olduğu tespit edilmiştir. 2010 SBS'de ise soru sorulan kazanım sayısı oranı %53.5, soru sorulmayan kazanım sayısı oranı %46.5 şeklindedir.

3. Tablo: Dil Bilgisi Alanında Soru Sorulan ve Soru Sorulmayan Kazanımların Yüzdeler Oranları (6. Sınıf)

Kazanımlar	2008	2009	2010
Soru sorulan kazanım sayısı	2	3	2
%	%14.3	%21.4	%14.3
Soru sorulmayan kazanım sayısı	12	11	12
%	%85.7	%78.6	%85.7
Toplam kazanım*:	14	14	14

3. Tablo'da; 2008, 2009 ve 2010 6. sınıf SBS'lerde dil bilgisi alanından soru sorulan kazanım sayısı ve oranları ile soru sorulmayan kazanım sayısı ve oranları gösterilmiştir. Buna göre 2008 SBS'de dil bilgisi alanından soru sorulan kazanım sayısının yüzdeler oranının %14.3, soru sorulmayan kazanım sayısının yüzdeler oranının %85.7; 2009 SBS'de dil bilgisi alanından soru sorulan kazanım sayısının yüzdeler oranının %21.4, soru sorulmayan kazanım sayısı yüzdeler oranının %78.6 tespit edilmiştir. 2010 SBS'de ise soru sorulan kazanım sayısı yüzdeler oranı %14.3, soru sorulmayan kazanım sayısı yüzdeler oranı %85.7 şeklindedir. Bütün yıllar incelendiğinde dil bilgisinden soru sorulan kazanım sayıları ile soru sorulmayan kazanım sayılarının yüzdelerleri karşılaştırıldığında çok büyük oranda bir farkın olduğu dikkat çekmektedir.

4.Tablo: Okuma, Dil Bilgisi, Yazım ve Noktalama Alanlarında Yıllara Göre Kazanımların Temsil Sayısı (6. Sınıf)

KAZANIMLAR	2008	2009	2010	Toplam Sayı
	f	f	f	f
OKUMA				
2. Okuduğu metni anlama ve çözümleme				
1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.		1	2	3
2. Metindeki anahtar kelimeleri belirler.		1		1
3. Metnin konusunu belirler.				0
4. Metnin ana fikrini/ ana duygusunu belirler.	1	2	3	6
5. Metindeki yardımcı fikirleri/ duyguları belirler.	2			2
6. Anlatımın kimin ağzından yapıldığını belirler.			1	1
7. Olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.	1	1	1	3
8. Metindeki sebep-sonuç ilişkilerini fark eder.		1	1	2
9. Metindeki amaç-sonuç ilişkilerini fark eder.				0
10. Okuduklarındaki örtülü anlamları bulur.	2			2
11. Okuduklarındaki öznel ve nesnel yargıları ayırt eder.	1	1	1	3
12. Okuduklarını kendi cümleleriyle, kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler.				0
14. Metne ilişkin sorular oluşturur.				0
15. Metnin türüyle ilgili özellikleri kavrar.			1	1
16. Metnin planını kavrar.		3	1	4
17. Metni oluşturan unsurlar arasındaki geçiş ve bağlantıları fark eder.	1		1	2
18. Metindeki söz sanatlarının anlatıma olan katkısını fark eder.		1	1	2
19. Metinde yararlanılan düşünceyi geliştirme yollarının işlevlerini açıklar.				0
20. Metne ilişkin karşılaştırmalar yapar.	1	1	1	3
22. Metinde ortaya konan sorunlara farklı çözümler üretir.	1			1
23. Metindeki ipuçlarından hareketle metne yönelik tahminlerde bulunur.				0
24. Metnin öncesi ve/ veya sonrasına ait kurgular yapar.		1		1
25. Şiir dilinin farklılığını ayırt eder.				0
28. Metinle ilgili görsel öğeleri yorumlar.	3	1		4
29. Metnin başlığı ile içeriği arasındaki ilişkiyi ortaya koyar.				0
3. Okuduğu metni değerlendirme				
1. Metni dil ve anlatım yönünden değerlendirir.				0
4.Söz varlığını zenginleştirme				
1. Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbirleriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.	2	1	1	4
2. Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.	1			1
DİL BİLGİSİ				
1. Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama				
1. Kök ve eki kavrar.				0
2. İsim kökü ile fiil kökünü ayırt eder.	1			1
3. Yapım eki ile çekim ekini ayırt eder.				0
4. Gövdeyi kavrar.				0
5. Yapım eklerinin işlevlerini ve kelimeye kazandırdığı anlam özelliklerini kavrar.		1		1
6. Birleşik kelimeyi kavrar.			1	1
7. Basit, türemiş ve birleşik kelimeleri ayırt eder.				0
2. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama				
1. İsimlerin cümledeki işlevlerini kavrar, isimleri işlevlerine uygun olarak kullanır.	1			1
2. Zamirlerin cümledeki işlevlerini fark eder, zamirleri işlevlerine uygun olarak kullanır.			1	1
3. Hâl eklerinin işlevlerini kavrar.		1		1
4. İyelik eklerinin işlevlerini kavrar.				0
5. İsim tamlamalarının kuruluş ve anlam özelliklerini kavrar.				0
6. Sıfatların cümledeki işlevlerini fark eder, sıfatları işlevlerine uygun olarak kullanır.		1		1
7. Sıfat tamlamalarının kuruluş ve anlam özelliklerini kavrar.				0
8. Edat, bağlaç, ünlemlerin işlevlerini ve cümleye kazandırdıkları anlam özelliklerini kavrar; bu kelimeleri işlevlerine uygun olarak kullanır.				0
YAZMA- YAZIM VE NOKTALAMA				
6. Yazım ve noktalama kurallarını uygulama				
1. Yazım kurallarını kavrayarak uygular.	1		1	2
2. Noktalama işaretlerini işlevlerine uygun olarak kullanır.		1	1	2

4.Tablo'da; 2008, 2009 ve 2010 6.sınıf SBS Türkçe öğrenme alanlarına (dil becerileri) ait çoktan seçmeli sorularla ölçülebilecek kazanımlardan (okuma: 28 kazanım, dil bilgisi: 14, yazma (yazım ve noktalama): 2 olmak üzere toplam 44 kazanım) yıllara göre sorulan soru adetleri ve bu soruların toplam sayıları görülmektedir. Soru sorulmayan kazanımların karşısındaki sütunlar boş bırakılmıştır. 2008, 2009 ve 2010 SBS sınavlarında on dokuz adet soru sorulmuştur.

Yıllara göre en fazla soru (6 soru), "Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler." kazanımına yönelik sorulmuştur. Bunu, 4 soruyla "Metnin planını kavrar.", "Metninle ilgili görsel öğeleri yorumlar." ve "Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir." kazanımları takip etmektedir."Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.", "Olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.", "Okuduklarındaki öznel ve nesnel yargıları ayırt eder." ve "Metne ilişkin karşılaştırmalar yapar." kazanımları için 3 soru sorulmuştur.

Bu kazanımlardan "Metnin konusunu belirler.", "Metindeki amaç-sonuç ilişkilerini fark eder.", "Okuduklarını kendi cümleleriyle, kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler.", "Metne ilişkin sorular oluşturur.", "Metinde yararlanılan düşünceyi geliştirme yollarının işlevlerini açıklar.", "Metindeki ipuçlarından hareketle metne yönelik tahminlerde bulunur.", "Şiir dilinin farklılığını ayırt eder.", "Metnin başlığı ile içeriği arasındaki ilişkiyi ortaya koyar.", "Metni dil ve anlatım yönünden değerlendirir." kazanımları hariç diğer kazanımlar SBS'lerin bütün yıllarında soru ile temsil edilmiştir. Özellikle "Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler." kazanımı ile ilgili 2008 SBS sınavı hariç diğer yıllarda birden fazla soru sorulmuştur. "Metnin planını kavrar.", "Metninle ilgili görsel öğeleri yorumlar." kazanımları ile "Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir." kazanımı 4 soru ile en fazla temsil edilen kazanımlar arasında yer alır. Bu kazanımlardan birincisi (2009, 2010) ve ikincisi (2008, 2009) sadece iki yıl, üçüncüsü ise her yıl soru ile temsil edilmiştir. Bu sorularda yıllara göre dengeli bir dağılım gözlemlenmiştir.

"Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır."kazanımı hariç (Bu kazanıma yönelik iki SBS sınavında soru sorulmuştur.) "Olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.", "Okuduklarındaki öznel ve nesnel yargıları ayırt eder." ve "Metne ilişkin karşılaştırmalar yapar." kazanımları, 3 kez olmak üzere yıllara göre SBS sınavlarının tamamında temsil edilmiştir.

Bazı kazanımların bütün yıllarda sadece iki soru ile temsil edildiği görülmektedir. Okuma alanı ile ilgili bu kazanımlar şu şekildedir: "Metindeki yardımcı fikirleri/duyguları belirler (Bu kazanıma yönelik 2008 SBS'de iki soru sorulmuştur).", "Metindeki sebep-sonuç ilişkilerini fark eder (2009, 2010).", "Okuduklarındaki örtülü anlamları bulur (2008).", "Metni oluşturan unsurlar arasındaki geçiş ve bağlantıları fark eder (2008,2009).", "Metindeki söz sanatlarının anlatıma olan katkısını fark eder (2009, 2010)."

Bazı kazanımların bütün yıllarda sadece bir soru ile temsil edildiği görülmektedir. Okuma alanı ile ilgili bu kazanımlar şunlardır: “Metindeki anahtar kelimeleri belirler (2009).”, “Anlatımın kimin ağzından yapıldığını belirler (2010).”, “Metnin türüyle ilgili özellikleri kavrar (2010).”, “Metinde ortaya konan sorunlara farklı çözümler üretir (2008).”, “Metnin öncesi ve/veya sonrasına ait kurgular yapar (2009).”, “Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır (2008).” kazanımlarının ise bütün yıllarda sadece bir soru ile temsil edilmiştir.

“Metnin konusunu belirler.”, “Metindeki amaç-sonuç ilişkilerini fark eder.”, “Okuduklarını kendi cümleleriyle, kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler.”, “Metne ilişkin sorular oluşturur.”, “Metinde yararlanılan düşüncüyü geliştirme yollarının işlevlerini açıklar.”, “Metindeki ipuçlarından hareketle metne yönelik tahminlerde bulunur.”, “Şiir dilinin farklılığını ayırt eder.”, “Metnin başlığı ile içeriği arasındaki ilişkiyi ortaya koyar.”, “Metni dil ve anlatım yönünden değerlendirir.” kazanımları ile ilgili ise SBS sınavlarının hiçbirinde soru sorulmamıştır.

Dil bilgisi kazanımları ile ilgili bulgular şu şekildedir. Dil bilgisi alanından “İsim kökü ile fiil kökünü ayırt eder (2008).”, “Yapım eklerinin işlevlerini ve kelimeye kazandırdığı anlam özelliklerini kavrar (2009)”, “Birleşik kelimeyi kavrar (2010).”, “İsimlerin cümledeki işlevlerini kavrar, isimleri işlevlerine uygun olarak kullanır (2008).”, “Zamirlerin cümledeki işlevlerini fark eder, zamirleri işlevlerine uygun olarak kullanır (2010).”, “Hâl eklerinin işlevlerini kavrar (2009).”, “Sıfatların cümledeki işlevlerini fark eder, sıfatları işlevlerine uygun olarak kullanır (2009).” kazanımları sadece bir yıl soru sorularak temsil edilmiştir.

“Kök ve eki kavrar.”, “Yapım eki ile çekim ekini ayırt eder.”, “Gövdeyi kavrar.”, “Basit, türemiş ve birleşik kelimeleri ayırt eder.”, “İyelik eklerinin işlevlerini kavrar.”, “İsim tamlamalarının kuruluş ve anlam özelliklerini kavrar.”, “Sıfat tamlamalarının kuruluş ve anlam özelliklerini kavrar.”, “Edat, bağlaç, ünlemlerin işlevlerini ve cümleye kazandırdıkları anlam özelliklerini kavrar; bu kelimeleri işlevlerine uygun olarak kullanır.” Kazanımları ile ilgili ise bütün yıllarda herhangi bir soru sorulmamıştır.

Yazım ve noktalama kurallarını uygulama alanında ise “Yazım kurallarını kavrayarak uygular.” Kazanımı 2009, “Noktalama işaretlerini işlevlerine uygun olarak kullanır.” Kazanımı 2008 yılı SBS sınavı haricinde diğer yıllarda birer soru ile temsil edilmiştir.

5.Tablo: Okuma, Dil Bilgisi, Yazım ve Noktalama Kazanımlarının Yıllara Göre Sayısal Dağılımı ve Yüzdelik Oranları (7. Sınıf)

Alan	2008 SBS		2009 SBS		2010 SBS		2011 SBS	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Okuma	18	%85.8	17	%80.9	17	%80.9	17	%80.9
Dil Bilgisi	3	%14.2	3	%14.3	3	%14.3	3	%14.3
Yazım ve Noktalama	0	%0	1	%4.8	1	%4.8	1	%4.8
Toplam Soru*	21	%100	21	%100	21	%100	21	%100

◆ İbrahim Gültekin / Serdar Arhan

5.Tablo'daki 7. sınıf SBS Türkçe dersi sorularının öğrenme alanlarına yansıtılma durumları incelendiğinde, "okuma" öğrenme alanının tüm yıllarda en fazla soru sorulan (2008 SBS'de %85.8; 2009 SBS'de %80.9; 2010 SBS'de %80.9; 2011 SBS'de ise %80.9) öğrenme alanı olduğu belirlenmiştir. Programdaki %15'lik oranı ile üçüncü sırada yer alan "dil bilgisi" ile ilgili 2008 SBS'de %14.2, 2009 SBS'de %14.3; 2010 SBS'de %14.3 ve 2011 SBS'de ise %14.3 oranında sorulara yer verilmiştir. Program'daki %20'lik oranı ile ikinci sırada yer alan "yazma" öğrenme alanı (yazım ve noktalama) ile ilgili 2008 SBS'de %0; 2009 SBS'de %4.8; 2009 SBS'de %4.8; 2011 SBS'de ise %4.8 oranında sorulara yer verilmiştir. 2008, 2009, 2010 ve 2011 SBS'lerde okuma öğrenme alanından, dil bilgisinden ve yazma öğrenme alanından sorulan soruların yıllara göre dengeli olarak dağılımına dikkat edilmiştir. Özellikle dil bilgisi alanından her SBS'de üç soru sorularak yıllara göre bir tutarlılık gösterilmiştir. Ayrıca yazma öğrenme alanından (yazım ve noktalama) 2008 SBS'de hiç soru sorulmaması da dikkat çekici bir durumdur.

6.Tablo: Okuma Alanında Soru Sorulan ve Soru Sorulmayan Kazanımların Yüzdeleri (7. Sınıf)

Kazanımlar	2008	2009	2010	2011
Soru sorulan kazanım sayısı	18	17	17	17
%	%64.2	%60.7	%60.7	%60.7
Soru sorulmayan kazanım sayısı	10	11	11	11
%	%35.8	%39.3	%39.3	%39.3
Toplam kazanım*:	28	28	28	28

6.Tablo'da; 2008, 2009, 2010 ve 2011 7. sınıf SBS'lerde okuma öğrenme alanından soru sorulan kazanım sayısı ve soru sorulmayan kazanım sayısı oranları gösterilmiştir. Okuma öğrenme alanından toplam 28 kazanımın çoktan seçmeli sorularla ölçülebilecek nitelikte olduğu göz önüne alındığında; 2008 SBS'de okuma alanından %64.2 oranında kazanım için soru sorulduğu, ölçülebilecek nitelikte olduğu hâlde %35.8 oranında kazanıma soru sorulmadığı tespit edilmiştir. 2009 SBS'de okuma öğrenme alanından soru sorulan kazanım sayısı oranının %60.7, soru sorulmayan kazanım sayısı oranının ise %39.3 olduğu görülmektedir. 2010 SBS'de bu oranlar, soru sorulan kazanım sayısı için %60.7, soru sorulmayan kazanım sayısı için %39.3 şeklindedir.

7. Tablo: Dil Bilgisi Alanında Soru Sorulan ve Soru Sorulmayan Kazanımların Yüzdeleri (7. Sınıf)

Kazanımlar	2008	2009	2010	2011
Soru sorulan kazanım sayısı	3	3	3	3
%	%20	%20	%20	%20
Soru sorulmayan kazanım sayısı	12	12	12	12
%	%80	%80	%80	%80
Toplam kazanım*:	15	15	15	15

7. Tablo'da; 2008, 2009, 2010 ve 2011 7. sınıf SBS'lerde dil bilgisi alanından soru sorulan kazanım sayısı ve oranları ile soru sorulmayan kazanım sayısı ve oranları gösterilmiştir. Buna göre 2008 SBS'de dil bilgisi alanından soru sorulan kazanım sayısı oranının %20, soru sorulmayan kazanım sayısı oranının %80; 2009 SBS'de dil bilgisi alanından soru sorulan kazanım sayısı oranının %20, soru sorulmayan kazanım sayısı oranının %80 tespit edilmiştir. 2010 SBS'de soru sorulan kazanım sayısı oranı %20, soru sorulmayan kazanım sayısı oranı %80; 2011 SBS'de ise soru sorulan kazanım sayısı oranı %20, soru sorulmayan kazanım sayısı oranı %80 şeklindedir. Bütün yıllar incelendiğinde dil bilgisinden soru sorulan kazanım sayıları ile soru sorulmayan kazanım sayılarının yüzdelerini karşılaştırdığımızda çok büyük oranda bir farkın olduğu dikkat çekmektedir. 7.sınıf SBS'lerde dil bilgisinden soru sorulan kazanımların ve soru sorulmayan kazanımların sayılarının oranları bütün yıllara eşit şekilde dağıtılarak bir tutarlılık sağlanmıştır.

8.Tablo: Okuma, Dil Bilgisi, Yazım ve Noktalama Alanlarında Yıllara Göre Kazanımların Temsil Sayısı (7. Sınıf)

KAZANIMLAR	2008	2009	2010	2011	Toplam Sayı
	f	f	f	f	f
OKUMA					
2. Okuduğu metni anlama ve çözümleme					
1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	1		1		2
2. Metindeki anahtar kelimeleri belirler.		1			1
3. Metnin konusunu belirler.	1	1	1		3
4. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler.	2	1	1		4
5. Metindeki yardımcı fikirleri/duyguları belirler.	1	2			3
6. Anlatımın kimin ağzından yapıldığını belirler.				1	1
7. Olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.	1	1		1	3
8. Metindeki sebep-sonuç ilişkilerini fark eder.	2	1	1	1	5
9. Metindeki amaç-sonuç ilişkilerini fark eder.		1	1		2
10. Okuduklarındaki örtülü anlamları bulur.		1	1		2
11. Okuduklarındaki öznel ve nesnel yargıları ayırır.	1	1	1	1	4
12. Okuduklarını kendi cümleleriyle, kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler.					0
14. Metne ilişkin sorular oluşturur.	1		1	1	3
15. Metnin türüyle ilgili özellikleri kavrar.				2	2
16. Metnin planını kavrar.	1	1	2	1	5
17. Metni oluşturan unsurlar arasındaki geçiş ve bağlantıları fark eder.			1		1
18. Metindeki söz sanatlarının anlatıma olan katkısını fark eder.	2	1	1	1	5
19. Metinde yararlanılan düşünceyi geliştirme yollarının işlevlerini açıklar.	1		1	1	3
20. Metne ilişkin karşılaştırmalar yapar.	1	1		1	3
22. Metinde ortaya konan sorunlara farklı çözümler üretir.				2	2
23. Metindeki ipuçlarından hareketle metne yönelik tahminlerde bulunur.					0
24. Metnin öncesi ve/veya sonrasına ait kurgular yapar.	1	1	1		3
25. Şiir dilinin farklılığını ayırır.					0
28. Metinle ilgili görsel öğeleri yorumlar.	1		1	2	4
29. Metnin başlığı ile içeriği arasındaki ilişkiyi ortaya koyar.		1			1

3. Okuduğu metni değerlendirme				
1. Metni dil ve anlatım yönünden değerlendirir.		2	1	3
4.Söz varlığını zenginleştirme				
1. Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.	1		1	3
2. Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.			1	1
DİL BİLGİSİ				
1. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama				
1. Fiillerin anlam özelliklerini kavrar.	1		1	2
2. Kip ve çekimli fiili kavrar.				0
3. Bildirme kipleriyle dilek kiplerini ayırt eder.				0
4. Bildirme kiplerinin kullanım özelliklerini kavrar.			1	1
5. Dilek kiplerinin kullanım özelliklerini kavrar.		1		1
7. Zarfların cümledeki işlevlerini fark eder, zarfları işlevlerine uygun olarak kullanır.			1	1
8. Kelimeleri cümlede farklı görevlerde kullanır.			1	1
2. Fiillerin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama				
1. Basit, türemiş ve birleşik fiillerin kuruluş ve anlam özelliklerini kavrar.				0
3. Fiil kiplerinde zaman ve anlam kaymasıyla ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama				
1. Cümlede zaman kavramını belirleyen/destekleyen zarfları fark eder.	1			1
2. Fiil kiplerinde zaman ve anlam kaymasının nasıl gerçekleştiğini kavrar.		1	1	2
4. Ek fiille ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama				
1. İsim türünden kelimelerin kip ve kişi açısından biçimlenerek çekimlenebildiğini kavrar.				0
2. İsimlerin kip eki almasında ek fiilin rolünü kavrar.	1			1
3. İsimlerin ek fiil aracılığıyla hangi kiplerde çekimlenebildiğini kavrar.				0
5. Zaman ve kip çekimlerindeki birleşik yapıların özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama				
1. Zaman ve kip çekimlerindeki birleşik yapıların oluşumunda ek fiilin işlevini kavrar.				0
2. Zaman ve kip çekimlerindeki birleşik yapıların işlevlerini ve kullanım özelliklerini kavrar.		1	1	2
YAZMA- YAZIM VE NOKTALAMA				
6. Yazım ve noktalama kurallarını uygulama				
1. Yazım kurallarını kavrayarak uygular.		1	1	2
2. Noktalama işaretlerini işlevlerine uygun olarak kullanır.			1	1

8.Tablo'da; 2008, 2009, 2010 ve 2011 7. sınıf SBS Türkçe öğrenme alanlarına ait çoktan seçmeli sorularla ölçülebilecek kazanımlardan (okuma: 28 kazanım, dil bilgisi: 15, yazma (yazım ve noktalama): 2 olmak üzere toplam 45 kazanım) yıllara göre sorulan soru adetleri ve bu soruların toplam sayıları görülmektedir. Soru sorulamayan kazanımların karşısındaki sütunlar boş bırakılmıştır. 2008, 2009, 2010 ve 2011 SBS sınavlarında yirmi birer adet soru sorulmuştur.

Yıllara göre en fazla soru (5 soru), "Metindeki sebep-sonuç ilişkilerini fark eder.", "Metnin planını kavrar." ve "Metindeki söz sanatlarının anlatıma olan katkısını fark eder." kazanımlarına yönelik sorulmuştur. Bunu, 4 soruyla ".Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler.", "Okuduklarındaki öznel ve nesnel yargıları ayırt eder.", "Metnin ilgili görsel öğeleri yorumlar." kazanımları takip etmektedir.

“Metnin konusunu belirler.”, “Metindeki yardımcı fikirleri/duyguları belirler.”, “Olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.”, “Metne ilişkin sorular oluşturur.”, “Metinde yararlanılan düşünceyi geliştirme yollarının işlevlerini açıklar.”, “Metne ilişkin karşılaştırmalar yapar.”, “Metnin öncesi ve/veya sonrasına ait kurgular yapar.”, “Metni dil ve anlatım yönünden değerlendirir.” ve “Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.” kazanımları için 3 soru sorulmuştur.

Bu kazanımlardan “Okuduklarını kendi cümleleriyle, kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler.”, “Metindeki ipuçlarından hareketle metne yönelik tahminlerde bulunur.”, “Şiir dilinin farklılığını ayırt eder.” kazanımları hariç diğer kazanımlar SBS’lerin bütün yıllarında en az bir soru ile temsil edilmiştir. Özellikle “Metindeki sebep-sonuç ilişkilerini fark eder.”, “Okuduklarındaki öznel ve nesnel yargıları ayırt eder.”, “Metnin planını kavrar.” kazanımları ile “Metindeki söz sanatlarının anlatıma olan katkısını fark eder.” kazanımı 4 veya 5 soru ile en fazla temsil edilen kazanımlardır ve bu kazanımlar belirtilen yıllara ait bütün SBS sınavlarında en az bir kez sorularak temsil edilmiştir.

“Metnin konusunu belirler (2001 hariç).”, “Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler (2011 hariç)”, “Olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler (2010 hariç)”, “Metne ilişkin sorular oluşturur (2009 hariç)”, “Metinde yararlanılan düşünceyi geliştirme yollarının işlevlerini açıklar (2009 hariç)”, “Metne ilişkin karşılaştırmalar yapar (2010 hariç)”, “Metnin öncesi ve/veya sonrasına ait kurgular yapar (2011 hariç)”, “Metinle ilgili görsel öğeleri yorumlar.(2009 hariç)”, “Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir (2009 hariç)” kazanımları diğer yıllarda 3 ya da 4 soru ile temsil edilmiştir. Bu sorularda “Okuduklarındaki öznel ve nesnel yargıları ayırt eder.” kazanımı bütün yıllarda bir soru ile temsil edildiği hâlde diğer kazanımlarda yıllara göre dengeli bir dağılım ve temsil gözetilmemiştir.

“Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır (2008, 2010)”, “Metindeki amaç-sonuç ilişkilerini fark eder (2009,2010)”, “Okuduklarındaki örtülü anlamları bulur (2009,2010)”, “Metnin türüyle ilgili özellikleri kavrar ((Bu kazanıma yönelik 2011 SBS’de iki soru sorulmuştur))”, “Metinde ortaya konan sorunlara farklı çözümler üretir (Bu kazanıma yönelik 2011 SBS’de iki soru sorulmuştur)” kazanımlarının bütün yıllarda sadece iki soru ile temsil edildiği görülmektedir. “Metindeki anahtar kelimeleri belirler (2009)”, “Anlatımın kimin ağzından yapıldığını belirler (2011)”, “Metni oluşturan unsurlar arasındaki geçiş ve bağlantıları fark eder (2010)”, “Metnin başlığı ile içeriği arasındaki ilişkiyi ortaya koyar (2009)”, “Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır (2011)” kazanımları ise bütün yıllarda sadece bir soru ile temsil edilmiştir.

“Okuduklarını kendi cümleleriyle, kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler.”, “Metindeki ipuçlarından hareketle metne yönelik tahminlerde bulunur.”, “Şiir dilinin farklılığını ayırt eder.” kazanımları ile ilgili ise SBS sınavlarının hiçbirinde soru sorulmamıştır.

Dil bilgisi alanından, “Fiillerin anlam özelliklerini kavrar (2008, 2011)”, “Fiil kiplerinde zaman ve anlam kaymasının nasıl gerçekleştiğini kavrar (2009, 2010)” kazanımları SBS sınavlarında iki yıl temsil edilmiştir.

“Bildirme kiplerinin kullanım özelliklerini kavrar (2010).”, “Dilek kiplerinin kullanım özelliklerini kavrar (2009)”, “Zarfların cümledeki işlevlerini fark eder, zarfları işlevlerine uygun olarak kullanır.”, “Kelimeleri cümlede farklı görevlerde kullanır (2011), (Bu kazanım çoktan seçmeli sorularla ölçülebilecek bir kazanım olmadığı hâlde bu kazanıma yönelik soru sorulmuştur.)”, “Cümlede zaman kavramını belirleyen/destekleyen zarfları fark eder (2008).”, “İsimlerin kip eki almasında ek fiilin rolünü kavrar (2008).” kazanımları SBS sınavlarında sadece bir yıl temsil edilmiştir. “Kip ve çekimli fiili kavrar.”, “Bildirme kipleriyle dilek kiplerini ayırt eder.”, “Basit, türemiş ve birleşik fiillerin kuruluş ve anlam özelliklerini kavrar.”, “İsim türünden kelimelerin kip ve kişi açısından biçimlenerek çekimlenebildiğini kavrar.”, “İsimlerin ek fiil aracılığıyla hangi kiplerde çekimlenebildiğini kavrar.” ve “Zaman ve kip çekimlerindeki birleşik yapıların oluşumunda ek fiilin işlevini kavrar.” kazanımları ile ilgili bütün yıllarda herhangi bir soru sorulmamıştır.

Yazım ve noktalama kurallarını uygulama alanında ise “Yazım kurallarını kavrayarak uygular.” kazanımı 2009 ve 2011 SBS sınavlarında birer soru ile “Noktalama işaretlerini işlevlerine uygun olarak kullanır.” kazanımı ise sadece 2010 yılı SBS sınavında bir soru ile temsil edilmiştir. Yazım ve noktalama dağılımında dengeli bir dağılım gözetilmemiştir.

9. Tablo: Okuma, Dil Bilgisi, Yazım ve Noktalama Kazanımlarının Yıllara Göre Sayısal Dağılımı ve Yüzdelik Oranları (8. Sınıf)

	2009 SBS		2010 SBS		2011 SBS		2012 SBS		2013 SBS		2013 TEOG	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Okuma	19	%82.6	17	%73.9	18	%69.2	20	%80	18	%72	13	65
Dil Bilgisi	3	%13	5	%21.7	7	%26.9	4	%16	6	%24	5	25
Yazım ve Noktalama	1	%4.3	1	%4.3	1	%4.3	1	%4.3	1	%4.3	2	%10
Toplam soru	23	%100	23	%100	23	%100	23*	%100	23*	%100	20	%100

Yukarıdaki 9. Tablo’da yıllara göre SBS sınavlarında ve TEOG sınavında okuma, dil bilgisi, yazım ve noktalama alanlarında sorulan soruların yüzdelik oranları verilmiştir. Tablodaki veriler -biraz değişiklik göstermekle birlikte- soruların ağırlıklı olarak okuma alanı ile ilgili olduğunu göstermektedir. SBS’de okuma alanı soruları yıllara göre %69 ile %82 arasında değişmektedir. Dil bilgisi soruları %13 ile %24 arasında yer alır. Yazım ve noktalama ile ilgili kazanımlara yönelik soru yüzdeliği ise %4.3 ile bütün yıllarda aynı orandadır.

¹ 2011 SBS’de üç soru, birden fazla kazanımı temsil etmektedir. 2012 ve 2013 Seviye Belirleme Sınavlarında iki soru birden fazla kazanımı temsil etmektedir.

2013 yılı Kasım ayında ilki yapılan TEOG sınavında ise bu yüzdelerin SBS'ye göre az da olsa farklılık gösterdiği görülmektedir. SBS sınavlarında bütün yıllarda yazım ve noktalama bölümünden bir soruya yer verilirken TEOG'da bu bölüme ait soru sayısının ikiye çıktığı tespit edilmiştir. SBS'ye göre TEOG'da soru sayısının üç adet daha az olması (TEOG'da soru sayısı 20 iken SBS'de 23'tür.) yüzdelerdeki ağırlıklarda görülen değişimleri dikkat çekici kılmaktadır.

10. Tablo: Okuma Alanında Soru Sorulan ve Soru Sorulmayan Kazanımların Yüzdeler Oranları (8. Sınıf)

Kazanımlar	2009	2010	2011	2012	2013	2013 TEOG
Soru sorulan kazanım sayısı	16	14	14	16	16	10
%	%57.1	%50	%50	%57.1	%57.1	%35.8
Soru sorulmayan kazanım sayısı	12	14	14	12	12	18
%	%42.9	%50	%50	%42.9	%42.9	%64.2
Toplam kazanım*:	28	28	28	28	28	28*

10. Tablo'da 2009, 2010, 2011, 2012 ve 2013'te yapılan SBS sınavları ile 2013 TEOG Sınavı'nda okuma öğrenme alanından soru sorulan kazanım sayısı ve soru sorulmayan kazanım sayısı yüzdeler oranları gösterilmiştir. 8. sınıflar okuma alanında kendisine soru sorulan ve soru sorulmayan kazanımlara baktığımızda soru sorulan kazanım sayısı ile soru sorulmayan kazanım sayılarında ve yüzdeler oranlarında bir yakınlığın olduğu görülmektedir. Başka bir ifadeyle çoktan seçmeli sorularla ölçülebilecek kazanımların takribi %50'sinden SBS sınavlarında soru sorulmamıştır. TEOG'da ise okuma alanında soru sorulan kazanım sayısının soru sorulmayan kazanım sayısından SBS'ye göre daha düşük bir yüzdeliğe sahip olduğu tespit edilmiştir.

11. Tablo: Dil Bilgisi Alanında Soru Sorulan ve Soru Sorulmayan Kazanımların Yüzdeler Oranları (8. Sınıf)

Kazanımlar	2009	2010	2011	2012	2013	2013 TEOG
Soru sorulan kazanım sayısı	3	5	7	4	6	5
%	%20	%33.4	%46.7	%26.7	%40	%33.4
Soru sorulmayan kazanım sayısı	12	10	8	11	9	10
%	%80	%66.6	%53.3	%73.3	%60	%66.6
Toplam kazanım	15	15	15	15	15	15

11. Tablo'da; 2009, 2010, 2011, 2012 ve 2013 8. sınıf SBS'lerde dil bilgisi alanından soru sorulan kazanım sayıları ve oranları ile soru sorulmayan kazanım sayıları ve oranları gösterilmiştir. Buna göre soru sorulan kazanım sayılarının yıllara göre oranında biraz farklılık olduğu görülmektedir. Soru sorulan kazanımlara ait yüzdeler ağırlığın en az olduğu yıl %20 ile 2009, en fazla olduğu yıl %46.7 ile 2012 SBS'sidir. Bütün yıllarda soru sorulmayan kazanım sayısının, soru sorulan kazanım sayısından fazla olduğu tespit edilmektedir. Bu durumu SBS'de dil bilgisi alanına yönelik ağırlık

◆ İbrahim Gültekin / Serdar Arhan

oranı ile açıklamak mümkündür. Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınavı'nda ise yüzdelik oranları SBS'ye göre daha farklı okumak gerekir. Çünkü 8. sınıflarda SBS'de Türkçe alanı soru sayısı 23 iken TEOG'da bu sayı 20 olarak belirlenmiştir.

12. Tablo: Okuma, Dil Bilgisi, Yazım ve Noktalama Alanlarında Yıllara göre Kazanımların Temsil Sayısı (8. Sınıf)

KAZANIMLAR	2009	2010	2011	2012	2013	TEOG	TOPLAM SAYI
	f	f	f	f	f	f	f
OKUMA							
2. Okuduğu metni anlama ve çözümleme							
1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.	2		1	1	1	2	7
2. Metindeki anahtar kelimeleri belirler.					1		1
3. Metnin konusunu belirler.		1	1	1	1		4
4. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler.	1	3	1	2	2	2	11
5. Metindeki yardımcı fikirleri/duyguları belirler.	2			2	1	1	6
6. Anlatımın kimin ağzından yapıldığını belirler.	1						1
7. Olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.				1			1
8. Metindeki sebep-sonuç ilişkilerini fark eder.		1	2	2			5
9. Metindeki amaç-sonuç ilişkilerini fark eder.						1	1
10. Okuduklarındaki örtülü anlamları bulur.	1	1	1	1	1	2	7
11. Okuduklarındaki öznel ve nesnel yargıları ayırt eder.	1				1	1	3
12. Okuduklarını kendi cümleleriyle, kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler.			1				1
14. Metne ilişkin sorular oluşturur.		1	1	1		1	4
15. Metnin türüyle ilgili özellikleri kavrar.	1	1	1	1			4
16. Metnin planını kavrar.	2	2	1	2	2		9
17. Metni oluşturan unsurlar arasındaki geçiş ve bağlantıları fark eder.	1	1	1	1			4
18. Metindeki söz sanatlarının anlatıma olan katkısını fark eder.	1	1	1	1	1	1	6
19. Metinde yararlanılan düşünceyi geliştirme yollarının işlevlerini açıklar.	1	1	1		1		4
20. Metne ilişkin karşılaştırmalar yapar.	1	1	1	1	1		5
22. Metinde ortaya konan sorunlara farklı çözümler üretir.	1			1	1		3
23. Metindeki ipuçlarından hareketle metne yönelik tahminlerde bulunur.	1	1					2
24. Metnin öncesi ve/veya sonrasına ait kurgular yapar.	1	1	1	1	1		5
25. Şiir dilinin farklılığını ayırt eder.							0
28. Metinle ilgili görsel öğeleri yorumlar.	1		1		1		3
29. Metnin başlığı ile içeriği arasındaki ilişkiyi ortaya koyar.							0

Seviye Belirleme Sınavında (SBS) Türkçe Alanında Sorulan Soruların Kapsam Geçerliliği ◆

3. Okuduğu metni değerlendirme							
1. Metni dil ve anlatım yönünden değerlendirir.		1	1	1	1		4
4.Söz varlığını zenginleştirme							
1. Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.		1	1		1	1	4
2. Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.							
DİL BİLGİSİ							
1. Fiilimsiler ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama							
1. Fiilimsiyle, fiil ve isim soylu kelimeler arasındaki farkları kavrar.		1		1			2
2. Fiilimsilerin işlevlerini ve kullanım özelliklerini kavrar.					2		2
4. Cümlede, fiilimsiye bağlı kelime veya kelime gruplarını bulur.		1			1	1	3
2. Cümleyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama							
1. Cümlelerin temel öğelerini ve özelliklerini kavrar.		1	1	1	1	1	4
2. Cümlelerin yardımcı öğelerini ve özelliklerini kavrar.	1		1	1		1	3
3. Cümlede vurgulanmak istenen ifadeyi belirler.							0
4. Cümledeki fiillerin çatı özelliklerini kavrar.		1					1
6. Kurallı ve devrik cümleleri, anlam ve kullanım özelliklerine uygun biçimde kullanır.		1					1
7. Cümlelerin yapı özelliklerini kavrar.							0
8. Kalıplaşmış cümle yapılarının kuruluş ve kullanım özelliklerini kavrar.							0
9. Cümlelerin ifade ettiği anlam özelliklerini kavrar.	1	1	1		1		4
10. Cümleler arasındaki anlam ilişkilerini kavrar.			1	1			2
11. Cümleye hâkim olan duyguyu fark eder.							0
3. Anlatım bozukluklarını belirleme ve düzeltme							
1. Cümlede anlatım bozukluğuna neden olan kullanımları belirler.	1	1	1	1	1		5
2. Anlatım bozukluklarını düzeltir.						1	1
YAZMA- YAZIM VE NOKTALAMA							
6. Yazım ve noktalama kurallarını uygulama							
1. Yazım kurallarını kavrayarak uygular.				1		1	2
2. Noktalama işaretlerini işlevlerine uygun olarak kullanır.	1	1	1		1	1	5

12.Tablo'da; 8.sınıf 2009, 2010, 2011, 20112, 2013 SBS sınavları ile 2013'te yapılan TEOG Sınavı Türkçe dersi öğrenme alanlarına ait çoktan seçmeli sorularla ölçülebilecek kazanımlara (okuma: 28 kazanım, dil bilgisi: 15, yazma (yazım ve noktalama): 2 olmak üzere toplam 45 kazanım) yıllara göre sorulan soru adetleri ve bu soruların toplam sayıları görülmektedir. Soru sorulamayan kazanımların karşısındaki sütunlar boş bırakılmıştır. 2009, 2010, 2011, 20112, 2013 SBS sınavlarında yirmi üçer adet, 2013 TEOG sınavında ise Türkçe alanında 20 soru sorulmuştur.

Kendisi ile ilgili en fazla soru sorulan kazanımın (sıklık derecesi 11) "Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler." kazanımı olduğu görülmektedir. Bunu, soru sorulma sıklık derecesi 9 olan "Metnin planını kavrar." kazanımı takip etmektedir. "Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır." kazanımı ile "Okuduklarındaki örtülü anlamları bulur." kazanımı için 7 soru sorulmuştur. Bu kazanımlardan "Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır." kazanımı hariç (2010 SBS'de sorulmadı.) diğer kazanımlar, SBS ve TEOG olmak üzere bütün sınavlarda soru ile temsil edilmiştir. Özellikle "Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler." kazanımı ile ilgili 2009 ve 2011 SBS sınavları hariç diğer bütün yıllarda birden fazla soru sorulmuştur.

"Metindeki yardımcı fikirleri/duyguları belirler." kazanımı ile "Metindeki söz sanatlarının anlatıma olan katkısını fark eder." kazanımı da 6 soru ile en fazla temsil edilen kazanımlar arasında yer alır. Bu kazanımlardan ikincisi her yıl bir soru ile temsil edilmiştir. "Metne ilişkin karşılaştırmalar yapar." ile "Metnin öncesi ve/veya sonrasına ait kurgular yapar." kazanımları ise 5 kez olmak üzere yıllara göre

SBS sınavlarının tamamında temsil edilmiştir. TEOG'da ise bu kazanımlara yönelik soru sorulmamıştır. Bu durumu TEOG'un sistemi ile açıklamak mümkündür. 2013'ün birinci yarıyılın ortasında yapılan bu sınava kadar ilgili kazanımların henüz işlenmemiş olması olasıdır.

Bazı kazanımların bütün yıllarda sadece bir soru ile temsil edildiği görülmektedir. Bunlardan okuma alanı ile ilgili kazanımlar aşağıda gösterilmiştir.

"Metindeki anahtar kelimeleri belirler (2013.)", "Anlatımın kimin ağzından yapıldığını belirler (2009).", "Olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler (2012).", "Okuduklarını kendi cümleleriyle, kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler (2011)."

"Metindeki amaç-sonuç ilişkilerini fark eder." kazanımı ise SBS soruları arasında hiç yer almazken bu kazanım TEOG'da bir soru ile temsil edilmektedir.

"Şiir dilinin farklılığını ayırt eder." kazanımı ile "Metnin başlığı ile içeriği arasındaki ilişkiyi ortaya koyar." kazanımı için SBS sınavlarının hiçbirinde soru sorulmamıştır. Ayrıca TEOG sınavında da bu kazanımları temsil eden soru bulunmamaktadır.

Dil bilgisi kazanımları ile ilgili durum şu şekildedir. "Cümlede anlatım bozukluğuna neden olan kullanımları belirler." kazanımı bütün SBS sınavlarında kendisi hakkında soru sorulan bir kazanım olarak belirmektedir. TEOG'da bu kazanım ile ilgili soru sorulmamıştır. Bunun sebebi yukarıda konu hakkında söylediklerimizle ilgili olabilir. Cümlelerin temel öğeleri (4) ve yardımcı öğeleri (3) ile ilgili soru sayıları da belirgin bir görünürlüğe sahiptir. "Cümlelerin ifade ettiği anlam özelliklerini kavrar." kazanımı yıllara göre 4 soru ile temsil edilmektedir. Fiilimsilerle ilgili üç kazanım olmasına rağmen bu kazanımlara SBS sınavlarında pek rağbet edilmediği bunun yanı sıra TEOG'da üç soru ile bu kazanımların ön plana çıktığı tespit edilmektedir.

"Cümledeki fiillerin çatı özelliklerini kavrar." "Kurallı ve devrik cümleleri, anlam ve kullanım özelliklerine uygun biçimde kullanır." kazanımlarının 2010 Seviye Belirleme Sınavı hariç diğer SBS'lerde ve TEOG Sınavı'nda temsil edilmediği görülmektedir.

"Cümlede vurgulanmak istenen ifadeyi belirler.", "Cümlelerin yapı özelliklerini kavrar.", "Kalıplaşmış cümle yapılarının kuruluş ve kullanım özelliklerini kavrar.", "Cümleye hâkim olan duyguyu fark eder." kazanımları ile ilgili ise bütün yıllarda herhangi bir soru sorulmamıştır.

Yazım ve noktalama kurallarını uygulama alanında ise "Noktalama işaretlerini işlevlerine uygun olarak kullanır." Kazanımı 2012 yılı SBS sınavı haricinde bütün yıllarda birer soru ile temsil edilmiştir. 2012 yılında ise yazım kuralları ile ilgili kazanımı temsil eden bir soruya yer verilmiştir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

6, 7 ve 8. sınıflar olmak üzere SBS sınavlarında ve Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınavı'nda (2013 Kasım), okuma, dil bilgisi ve yazma (yazım ve noktalama) olmak üzere üç öğrenme alanından soru sorulmuştur. Bu öğrenme alan-

larından sorulan soruların yüzdelerinin sınıflara ve yıllara göre dağılımının birbirine yakınlık gösterdiği tespit edilmiştir. Buna göre soru sorulma ağırlıkları okuma öğrenme alanında en az %69.2 (8. Sınıf 2011 SBS), en fazla %85.8 (7.Sınıf 2008 SBS), dil bilgisi öğrenme alanında en az %10.5 (6.Sınıf 2008 ve 2010 SBS), en fazla %26.9 (8.Sınıf 2011 SBS), yazma alanında (yazım ve noktalama) en az %0 (7.Sınıf 2008 SBS), en fazla %10.5 (6.Sınıf 2010 SBS) şeklinde gerçekleşmiştir. Diğer sınıfların yüzdeleri bu iki oran arasında yıllara göre değişmektedir. 2013 yılında birincisi yapılan TEOG sınavında ise özellikle okuma öğrenme alanı soru sayısı, SBS'lerdeki soru sayısına göre azaltılmıştır (okuma öğrenme alanı %65)

SBS'lerde ve TEOG Sınavı'nda 6,7 ve 8. sınıflar olmak üzere bütün sınıflarda soruların, ağırlıklı olarak okuma alanı ile ilgili olduğu görülmektedir. Türkçe Dersi Öğretim Programı (6, 7, 8. Sınıflar)'nda, "Öğrencilerin kazanımlar ve etkinlikler yoluyla dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma becerilerini geliştirmeleri, dilimizin imkân ve zenginliklerinin farkına vararak Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanmaları hedeflenmektedir." (MEB, 2006:3) ifadesine yer verilir. Mevcut Program'da Türkçe dersinde öğrenciye, türünün seçkin metinlerinden hareketle temel dil becerileri kazandırmanın yanında onların, "dinlediklerini, izlediklerini ve okuduklarını anlayan; duygu, düşünce ve hayallerini anlatan; eleştirel ve yaratıcı düşünen, sorumluluk üstlenen, girişimci, çevresiyle uyumlu, olay, durum ve bilgileri kendi birikimlerinden hareketle araştırma, sorgulama, eleştirme ve yorumlamayı alışkanlık hâline getiren, estetik zevk kazanmış ve millî değerlere duyarlı bireyler (olarak) yetiştirilmesi amaçlanmıştır. Bu açıklama da Türkçe dersinin amacının, farklı disiplinlere dayalı bilgilerin aktarıcısı değil, öğrencilere ana dili ile ilgili beceriler ve hayat boyu kullanacakları eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim kurma gibi temel becerileri kazandırmak olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda SBS sınavlarında okuma alanına yönelik soru oranı yüzdelerinin dil bilgisi ile yazım ve noktalama alanlarından yüksek olması tabii bir sonuçtur. Ancak yine de okuma alanına ait kazanımların yukarıdaki amaçları kısmen karşıladığını, bu amaçların okuma, yazma, dinleme ve konuşma alanlarının tümü ile ilgili olduğunu belirtmek gerekir. 2013 Kasım ayında yapılan ve SBS yerine getirilen TEOG Sınavı'nda dil bilgisine %25, yazım ve noktalamaya da %10 yer verilmesinin ise dikkat çekici olduğunu söyleyebiliriz.

6 ve 8. sınıflarda okuma alanında kendisine soru sorulan ve soru sorulmayan kazanımların yüzdelerinin birbirine yakın olduğu tespit edilmiştir. Bu durum kazanımların yaklaşık %50'sinden soru sorulmadığını gösterir. Bu sonucun sınavın kapsam geçerliliğini zayıflatıcı bir unsur olduğunu söyleyebiliriz. 7. sınıflarda ise okuma alanında soru sorulan kazanım sayısının yüzdeler oranı %60 ile %64 arasında değişmektedir. Bu oran diğer sınıf düzeylerine göre 7. sınıfların SBS'lerinde okuma alanında daha fazla kazanımın temsil edildiğini göstermektedir. Okuma alanında çoktan seçmeli sorularla ölçülebilecek kazanım sayısı 28'dir. Bununla birlikte SBS'lerde sınıflara göre Türkçe soru sayısı 6.sınıf SBS'de 19, 7. sınıf SBS'de 21, 8. sınıf SBS'de 23 şeklindedir. Soru sayısındaki sınırlılık ile kazanım sayısındaki fazlalığın orantısızlığı kapsam geçerliliğine yönelik sorunun temel sebeplerinden biri olarak değerlendirilebilir.

Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınavı TEOG'da ise okuma alanı ile ilgili kazanımlardan kendisine soru sorulan kazanım sayısının sayısal ve yüzdeler olarak (TEOG'da kendisine soru sorulan kazanım sayısının yüzdeler oranı %35.8'dir.) SBS'ye göre çok daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Bunun sebebini üç madde ile açıklamak mümkündür. Birincisi, soru sayısının SBS'ye göre TEOG'da daha az olması. (8. Sınıflarda SBS'de 23 soru sorulurken aynı sınıfta TEOG'da 20 soru sorulmuştur.) İkincisi, dil bilgisi ile yazım ve noktalamaya TEOG sınavında SBS'ye göre daha fazla yer verilmesi. Üçüncüsü ve en önemlisi, TEOG sınavının yılda iki kez yapılacak olması ve her bir yarıyılın ortasında yapıldığı/yapılacağı için sınavın gerçekleştirildiği tarihe kadar olan temalarda yer verilen kazanımları içermesidir.

SBS yerine getirilen ve kademeler arasındaki geçişte önemli bir yeri olan TEOG'un kapsam geçerliliğini sağlamak sınavda sorulacak soru sayısını artırmakla mümkün olabilir. Nitekim her öğrencinin kendi okullarında gerçekleştirilen ve iki güne yayılan TEOG sınavı böyle bir çözüme zemin oluşturabilir.

Dil bilgisi alanında, 6, 7 ve 8. sınıflarda soru sorulan kazanım sayısı soru sorulmayan kazanım sayısına göre oldukça düşük bir orana sahiptir. Bunun temel sebebi bu sınavlarda ağırlığın okuma alanına verilmiş olmasıdır.

6, 7 ve 8. sınıfların SBS'lerinde soru yoluyla temsil edilen kazanımların sıklık sayısında farklılık olduğu görülmektedir. Buna göre bazı kazanımlar bütün SBS'lerde temsil edilirken bir kısım kazanımların yıllara göre sınavların tamamında temsil edilmediği ve bazı kazanımlarla ilgili hiç soru sorulmadığı tespit edilmiştir. Bu durum ise yapılan sınavların kapsam geçerliliği noktasında güvenilirliğini zayıflatmaktadır. Bu sonuç ayrıca "Soru yönünden acaba hangi kazanım daha değerli ya da hangi kazanım önemsiz?" gibi öğrencinin ve alan öğretmenin zihnini karıştıracak soru işaretlerine sebep olabilir.

6. sınıflarda "Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler." kazanımı toplam 6 soru ile kendisi ile ilgili en fazla soru sorulan kazanım olmuştur. Bu kazanımı 4 soruyla "Metnin planını kavrar." ve "Metinle ilgili görsel öğeleri yorumlar." ve "Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir." kazanımları takip etmektedir. Özellikle "Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler." kazanımı ile ilgili 2008 SBS sınavı hariç diğer yıllarda birden fazla soru sorulmuştur.

6. sınıf SBS'lerinde, okuma alanında çoktan seçmeli soru yoluyla ölçülebilecek kazanımlardan dokuzuna yönelik hiçbir soru sorulmadığı görülmektedir.

Yine bu sınıfta dil bilgisi alanında "Kök ve eki kavrar.", "Yapım eki ile çekim ekini ayırt eder.", "Gövdeyi kavrar.", "Basit, türemiş ve birleşik kelimeleri ayırt eder.", "İyelik eklerinin işlevlerini kavrar." gibi kazanımlar olmak üzere toplam sekiz kazanım ile ilgili bütün yıllarda herhangi bir soru sorulmamıştır.

7. sınıflarda "Metindeki sebep-sonuç ilişkilerini fark eder.", "Metnin planını kavrar." ve "Metindeki söz sanatlarının anlatıma olan katkısını fark eder." kazanımları beşer soru ile sıklık derecesi en yüksek kazanımlar arasında yer alır.

Bu sınıf SBS'lerinde okuma alanını temsil eden üç kazanıma yönelik herhangi bir soru sorulmadığı tespit edilmiştir. Dil bilgisinden ise 6 kazanımla ilgili soru sorulmadığı belirlenmiştir.

8. sınıflarda da 6. sınıflarda olduğu gibi en fazla soru yıllara göre 11 soru ile "Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler." kazanımından sorulmuştur. Bu kazanımı 9, 7, 6, 5... şeklinde diğer kazanımlar takip eder.

8. sınıflarda hem SBS sınavlarında hem de TEOG Sınavı'nda "Şiir dilinin farklılığını ayırt eder." kazanımı ile "Metnin başlığı ile içeriği arasındaki ilişkiyi ortaya koyar." kazanımı için soru sorulmadığı belirlenmiştir.

8. sınıf SBS'lerinde dil bilgisinden 4 kazanıma yönelik herhangi bir soru sorulmamıştır. Bütün sınıflarda dil bilgisi alanında kazanımların belirli bir kısmından herhangi bir soru sorulmamasını sınavda bu bölüme ayrılan ağırlıkla açıklamak mümkündür.

Kazanımların sınıflara ve yıllara göre temsilindeki bu farklı durum yani bazı kazanımlara yönelik soruların sıklık derecesi, bazı kazanımlar için her yıl soru sorulması, bazı kazanımlar için ise hiç soru sorulmaması zihinlerde başka bir sorunun doğmasına sebep olmaktadır. Soru sayısı sınırlılığından hareketle kazanımların tamamının bir sınavla ölçülmesi ihtimalinin olmadığı fiili bir durumdur. O hâlde sınavda temsil edilmek üzere kazanımlar arasında bir seçme yapılarak kritik kazanımlar mı belirlenmektedir? Eğer böyle bir uygulama söz konusu ise bu kritik kazanımlar neye göre ve nasıl tespit edilmektedir? Kritik kazanımlar belirleniyorsa bu kazanımların evreni temsil edip etmediği gözetilmekte midir? Tablolardaki veriler, yıllara göre bazı kazanımlarda soru sorulma istikrarını gösterirken bazı kazanımların farklı yıllara serpiştirildiğini göstermektedir. Bu serpiştirmenin amacı bilimsel bir temele mi dayanmaktadır yoksa "Hiçbir kazanımın hakkı kalsın!" gibi duygusal bir yaklaşım mı sergilenmektedir? Elbette yukarıdaki soruların tamamen dışında olmak üzere üç ve üçten fazla soru sorulan kazanımlar için soru hazırlayan uzmanlarca çoktan seçmeli soru sormanın daha kolay olduğu üç ve üçten daha az ya da hiç soru sorulmayan kazanımlar için çoktan seçmeli soru sormanın daha zor olduğu da düşünülebilir.

Sonuç olarak 6, 7 ve 8. sınıf SBS Türkçe sorularının çoktan seçmeli soru sorulabilecek kazanım sayısına göre kapsam geçerliliğinin tam olarak sağlanmadığı (ya da kısmen sağlandığı) belirlenmiştir. Bu durum Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınavı olan TEOG için de geçerlidir.² Bu sonuç öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin sınava ve Türkçe Dersi Öğretim Programı (6,7,8.Sınıflar)'na olan güvenini azaltabilir. Kademeler arası geçişte adı değişse de yürürlükte olan bu sınavların önemi ve belirleyiciliği öğrenciyi, öğretmeni ve veliyi yardımcı kitaplar ve öğretim materyalleri ya da dershaneler gibi farklı seçenekleri düşünmeye sevk edecektir ve etmektedir.

² Bununla birlikte her iki yarıyıldadır birer defa olmak üzere senede iki kez yapılacak olan TEOG'da -özellikle birinci yarıyıldakinde- kazanım sınırlılığı göz önünde tutulmalıdır. Hatta bu kazanım sınırlılığı sınavın kapsam geçerliliğini sağlaması bakımından bir avantaj olarak da görülebilir.

Bu da eğitim sisteminin özellikle ölçme ayağından kaynaklanan en önemli sorunlarından birini teşkil etmektedir. Sınavların kapsam geçerliliğinin sağlanması, yukarıda ifade edilen sorunların azaltılması için önem arz etmektedir.

2005 ve 2006 yıllarında hazırlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın getirmiş olduğu yeniliklerden biri de "görsel okuma" alanıdır. Bir yenilik olarak SBS Türkçe sorularında görsellere yer verilmesi, görsellik adına Türk eğitim sisteminde yaşanan önemli gelişmelerden birisidir. Görselleştirme adına SBS Türkçe soruları; resim, grafik, tablo, sembol ve şekillerle desteklenmiştir (Tabak, 2012:178). 6,7 ve 8. sınıf SBS'lere bakıldığında "Metinle ilgili görsel öğeleri yorumlar." kazanımına yönelik soruların yer aldığı görülür. Türkçe dersine yönelik "görsel okuma" sorularının merkezî sınavlarda sorulması, SBS ile gelen bir yenilik olarak düşünülebilir ancak TEOG'da görsel okumayla ilgili bir sorunun sorulmaması dikkat çekici bir eksiklik olarak değerlendirilebilir.

Türkçe Dersi Öğretim Programı (6,7,8.Sınıflar), okuma, dinleme, konuşma ve yazma olmak üzere dört temel dil becerisi üzerine kuruludur. 2006 Programı bu becerileri "öğrenme alanı" olarak kabul eder ve bunların yanında dil bilgisi alanını da gösterir. Ancak kademeler arası geçişte adı birtakım değişikliklere uğrasa da çoktan seçmeli sınav sistemi uygulaması temel dil becerilerine dayanan ve bu becerileri kazandırmaya yönelik programı öngören Türkçe dersinin genel amaçları ve temel yaklaşımı ile örtüşmemektedir. Meseleye dört temel dil becerisinin tamamı dikkate alarak bakıldığında Seviye Belirleme Sınavlarında ya da TEOG'da sorulan soruların kapsam geçerliliği ve bunun güvenilirliği iyice ortadan kalkmaktadır. Bu durum en azından Türkçe dersi için bu şekilde tezahür etmektedir. Ayrıca, "2006-2007 eğitim-öğretim yılında ilköğretim 6. sınıflarda uygulanmaya başlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı (6,7,8.Sınıflar), farklı bir anlayışla hazırlanmasının yanı sıra Program'ın tüm öğelerine yönelik yenilikler getirmiştir. Program'da geleneksel ölçme araç ve yöntemlerinden farklı olarak temel dil becerilerini değerlendirme ve gözlem formları, öz değerlendirme, grup değerlendirme, akran değerlendirme formları, okuma gelişim dosyası, öğrenci ürün dosyası, performans ödevleri (görevleri), dereceli puanlama anahtarları, projeler, gözlem, görüşme, tutum ölçekleri ve çalışma kâğıtlarının kullanılması önerilmiştir (Yıldırım ve Karakoç Öztürk, 2009; akt., Çeçen, 2011: 203). Bununla birlikte "ifade ve becerileri geliştirmeyi ön planda tutması gereken Türkçe derslerinde ölçme ve değerlendirmelerde çoktan seçmeli test tekniği kullanmanın ortaya çıkardığı çeşitli olumsuz durumlar vardır. Çoktan seçmeli testler, daha çok olgusal bilgiyi ölçmeye yönelik olup iyi bir şekilde hazırlansa bile ifade yeteneğinin dışında kalan yargılama, yorumlama, değerlendirme ve çözümlenme gibi üst düzeydeki zihinsel becerileri tam anlamıyla ölçemez. Bu testler, öğrenciye, bilgisini ve düşündüklerini düzenleme ve dilediği şekilde ifade etme olanağı sağlamaz (Üstüner ve Şengül, 2004). Sonuç olarak kademeler arası geçişte yapılan sınavlar programın felsefesine ve ölçme değerlendirme araçlarının çeşitliliğine uygun hâle getirilmelidir. Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınavı olan TEOG'un getirdiği yeniliklerden birisi de "ortak sınavların ilerleyen zamanlarda açık uçlu soruları da içerecek olması" şeklinde açıklanmaktadır. Bu yeniliğin gerçekleşme umudu Türkçe Dersi Öğretim Programı (6,7,8.Sınıflar)'nın da kapsam geçerliliği için önem ifade etmektedir.

TEOG sınavının uygulanış biçimi SBS sınavlarından farklılık göstermektedir, TEOG'da öğrenciler birinci yarıyıl ve ikinci yarıyıl olmak üzere yılda iki sınava tabi olmaktadır. 1.yarıyıldan uygulanan TEOG'ta sorular sınava kadar işlenen kazanımlardan sorulmaktadır. Ancak 8.sınıflarda, Türkçe derslerinde okutulmak üzere hazırlanan ve TTKB'nin onayını almış farklı yayınevlerine ait ders kitapları okutulmaktadır ya da okutulabilir. Böyle olunca Öğretim Programı'nın kendine özgü yapısı gereği kazanımlar, farklı yayınevlerine ait ders kitaplarında yer alan temalarda Öğretim Programı'ndaki kronolojik sıraya göre işlenmemektedir. Kazanımlar; her ders kitabında farklı temalarda, farklı zamanlarda ve farklı metinler aracılığıyla işlenebilmektedir. Bu sorunun çözülmesi için ya MEB'in ilgili birimlerince (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü ve Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü) farklı yayınevlerine ait ders kitaplarındaki ortak kazanımlar belirlenmeli ve TEOG'ta sorular bu kazanımlardan sorulmalı ya da MEB'in alacağı bir kararla 8.sınıflarda tek bir yayınevine ait Türkçe ders kitabı okutulmalıdır.

İlköğretim 1.sınıftan 8.sınıfa kadar gerek Türkçe derslerinde gerek diğer derslerde, belirli gün ve haftalarda şiirle karşılaşan, şiir okuyan, dinleyen, işleyen öğrencilere SBS sınavlarında "Şiir dilinin farklılığını ayırt eder." kazanımı ile ilgili soru sorulmaması ayrıca incelenmesi ve üzerinde düşünülmesi gereken bir konudur.

◆ İbrahim Gültekin / Serdar Arhan

Kaynakça

- Baykul, Y. (2000). Eğitimde ve Psikolojide Ölçme: Klasik Test Teorisi ve Uygulaması, Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Çeçen, M.A. (2011). Türkçe Öğretmenlerinin Seviye Belirleme Sınavı ve Türkçe Sorularına İlişkin Görüşleri, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S.15,ss.201-211.
- Demircioğlu, G. (2007). Geçerlik ve Güvenirlilik, (Ed: Emin Karip), *Ölçme ve Değerlendirme*, Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Doğan, N. ve Sevindik, H. (2011). İlköğretim 6. Sınıflar İçin Uygulanan Seviye Belirleme Sınavı'nın Uygunluk Geçerliği, *Eğitim ve Bilim*, S.160, ss.309-319.
- Kasapçopur, A., Çakır, M., Norşenli, F. ve Halay, D. (2010). Ortaöğretime Geçiş Sisteminde SBS ve Yeni Bir Model, *Araştırma Raporu*, MEB Teftiş Kurulu Başkanlığı, Ankara.
- MEB. (2006). İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar). Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- MEB. (2012). İlköğretimden Ortaöğretime Ortaöğretimden Yükseköğretime Geçiş Analizi, Ankara.
- MEB. (2007). Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretime Geçiş Yönergesi, *Tebliğler Dergisi*, S.2602.
- Özçelik, D. A. (1997). Test Hazırlama Kılavuzu. Ankara. ÖSYM Eğitim Yayınları.
- Tabak, G. (2012). SBS Türkçe Testlerindeki Görselleri İçeren Soruların İncelenmesi. *International Online Journal of Educational Sciences*, S.4(1), ss.174-183
- Tekin, H. (2004). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme. Ankara: Yargı Yayınları.
- Üstüner, A. ve Şengül, M. (2004). "Çoktan Seçmeli Test Tekniğinin Türkçe Öğretimine Olumsuz Etkileri". *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.(14) 2, ss.197-208.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, H. (2004). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme. Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları.
- Yiğittir, S. ve Çalışkan H. (2013).Seviye Belirleme Sınavında (SBS) Sosyal Bilgiler Alanında Sorulan Soruların Kapsam Geçerliliği Açısından İncelenmesi. *Millî Eğitim Dergisi*, S.197, ss.145-156.

İnternet Kaynakçası

- http://oges.meb.gov.tr/sbs_groru.html, İnternet sitesinden 15.11.2013 tarihinde indirilmiştir.
- <http://egitek.meb.gov.tr/Sinavlar/istatistik.html>, İnternet sitesinden 23.11.2013 tarihinde indirilmiştir.
- <http://egitek.meb.gov.tr/Sinavlar/klavuz.html>, İnternet sitesinden 30.11.2013 tarihinde indirilmiştir.
- <http://egitek.meb.gov.tr/Sinavlar/OlcmeHakkinda.html>, İnternet sitesinden 03.12.2013 tarihinde indirilmiştir.
- <http://egitek.meb.gov.tr/Sinavlar/Yonerge/MerkeziSisSinYonergesi.pdf>, İnternet sitesinden 07.11.2013 tarihinde indirilmiştir.
- www.meb.gov.tr/duyurular/2013/bigb/tegitimdenortaogretimegecis/2013/bigb/te/sunum.pdf, İnternet sitesinden 08.11.2013 tarihinde indirilmiştir.

THE EXAMINATION OF CONTENT VALIDITY OF TURKISH QUESTIONS ASKING IN LEVEL DETERMINATION EXAM (LDE)

İbrahim GÜLTEKİN*

Serdar ARHAN**

Abstract

From proclamation of the Republic to now, various passing ways among educational levels were executed. Passing via exams from primary schools to secondary schools shows differentiation according to many variations and Ministry of National Education (MoNE) searches new models for passing from primary schools to secondary schools.

In this research, content validity of Turkish questions is examined in the exams: LDE -the main actor for passing from primary schools to secondary schools- and Passing From Primary Schools to Secondary Schools Exam (PFPS), which was firstly done in November 2013. In this research, documentation analyzes method -one of the methods of qualitative research was used. The data source of this paper is the Turkish questions of LDE from 2008 to 2013 and those of PFPS in 2013. Data collection tool is check list developed by the researchers. Data was analysed by the four field experts. While doing this, learning fields in 6-8th Grade Turkish curriculum, the number of acquisitions in these fields and asking and representing of these acquisitions in the exams are checked. As a result of the research, It is seen that according to the years, 6-7-8th grade Turkish questions partially covered the curriculum context validity. Mainly the questions were from the field of reading-learning (comprehension). From some fields (listening and speaking) there was no question. In writing field mostly the questions were related with punctuation and spelling. Although grammar questions are suitable for multiple choice exams, it was seen that there was one or two questions.

Keywords: Level Determination Exam, Turkish, content, curriculum, acquisition

* Assist. Prof.Dr.; Kırıkkale University, Faculty of Education, Department of Turkish Language Teaching

** Education Expert, Ministry of National Education, General Directorate of Basic Education